

Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. « Quoniam tu extraxisti me de ventre : Deus meus ab uberibus matris meae¹ (11). » Nam ante saecula Pater meus, ab uberibus matris meae Deus meus.

XI. « In te jactatus sum ex utero. » Id est, ut mihi tu solus esses spes, jam tanquam homo, jam tanquam infirmus, jam Verbum caro factum. « De ventre matris meae Deus meus es tu². » Non de te Deus meus; nam de te Pater meus : sed de ventre matris meae, Deus meus.

XII. « Ne discedas a me : quoniam tribulatio proxima est, quoniam non est qui adjuvet³. Videte desertum; et vae nobis, si ipse nos deserat; « Quoniam non est qui adjuvet. »

XIII. « Circumdederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me⁴. » Populus et principes : populus, vituli multi; principes, tauri pingues.

XIV. « Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens » et rugiens⁵. » Audiamus rugitum ipsorum in Evangelio : « Crucifige, Crucifige⁶. »

XV. « Sicut aqua effusus sum, et dispersa sunt omnia ossa mea⁷? » Ossa sua, firmos suos dicit. Ossa enim firma sunt in corpore. Quando dispersit ossa sua? Quando dixit illis : « Ecce ego mitto vos velut agnos in medio luporum⁸. » Firmos suos dispersit, et sicut aqua effusus est. Aqua enim quando effunditur, aut abluit, aut irrigat : Effusus est Christus sicut aqua, abluti sunt sordentes, rigatae sunt mentes. « Factum est cor meum tanquam cera liquescens, in medio ventris mei. » Ventrem suum dicit, infirmos in Ecclesia sua. Quomodo cor ipsius factum est sicut cera? Cor ipsius Scriptura ipsius, id est, sapientia ipsius quae erat in Scripturis. Clausa enim erat Scriptura,

¹ Psal. xxi, 10. — ² Ibid. 11. — ³ Ibid. 12. — ⁴ Ibid. 13. — ⁵ Ibid. 14. — ⁶ Joan. xix, 6. — ⁷ Psal. xxi, 15. — ⁸ Matth. x, 16, et Luc. x, 3.

nemo illam intelligebat; crucifixus est Dominus, et liquefacta est sicut cera, ut omnes infirmi intelligerent Scripturam. Nam inde et velum templi scissum est¹ : quia quod velabatur, revelatum est.

XVI. « Exaruit velut testa virtus mea². » Magnifice quod dixit, firmiter factum est nomen meum de tribulatione. Quomodo enim testa ante ignem mollis est, post ignem fortis : sic Domini nomen ante passionem contemnebatur, post passionem honorificatur. « Et lingua mea adhæsit faucibus meis. » Quomodo membrum illud in nobis non valet nisi ad loquendum : sic prædicatores suos linguam suam dixit adhæsisse faucibus suis, ut de interioribus ejus caperent sapientiam. « Et in pulverem mortis deduxisti me. »

XVII. « Quoniam circumdederunt me canes multi, » concilium malignantium circumdedit me³. » Etiam videte Evangelium. « Foderunt manus meas et pedes meos. » Tunc facta sunt vulnera, quorum vulnerum cicatrices dubitans Discipulus contrectavit, ille qui dixit : « Nisi mihi sero digitos meos in cicatrices vulnerum ejus, non credam : » quando ei dixit : « Veni, mitte manum tuam, » incredule. Et misit manum suam, et clamavit : Dominus meus et Deus meus. Et ille, Quia vidisti me, credidisti, » beati qui non vident et credunt⁴. Foderunt manus meas » et pedes meos. »

XVIII. « Dinumeraverunt omnia ossa mea⁵. » Quando pendens extentus erat in ligno. Non potuit melius describi extensio corporis in ligno, quam ut diceret, « Dinumeraverunt omnia ossa mea. »

XIX. « Ipsi vero consideraverunt, et conspexerunt me⁶. » Consideraverunt, et non intellexerunt : conspe-

¹ Matth. xxvii, 51. — ² Psal. xxi, 16. — ³ Ibid. 17. — ⁴ Joan. xx, 25-28. — ⁵ Psal. xxi, 18. — ⁶ Ibid. 19.

xerunt, et non viderunt. Usque ad carnem oculos, non usque ad Verbum cor habuerunt. « Diviserunt sibi vestimenta mea. » Vestimenta sua, sacramenta ipsius. Attendite, fratres. Vestimenta ipsius, sacramenta ipsius potuerunt dividi per hæreses: sed erat ibi vestimentum quod nemo divisit. « Et super vestimentum meum miserunt sortem. Erat ibi tunica, dicit Evangelista, desuper texta². » Ergo de coelo, ergo a Patre, ergo a Spiritu sancto. Quæ est ista tunica, nisi charitas, quam nemo potest dividere? Quæ est ista tunica, nisi unitas? In ipsam sors mittitur, nemo illam dividit. Sacramenta sibi hæretici dividere potuerunt, charitatem non diviserunt. Et quia dividere non potuerunt, recesserunt: illa autem manet integra. Sorte obvenit quibusdam. Qui habet hanc, securus est. Nemo illum movet de Ecclesia catholica: et si foris illam incipiat habere, intromittitur, quomodo ramus olivæ a columba².

XX. « Tu autem, Domine, ne longe feceris auxilium tuum³. » Et factum est: post triduum resurrexit. « In defensionem meam aspice. »

XXI. « Erue a framea animam meam⁴: » id est, a morte. Framea enim gladius est, et per gladium mortem intelligi voluit. « Et de manu canis uncam meam. Animam meam, uncam meam⁵, » caput et corpus. « Unicam » dixit, Ecclesiam. « De manu, » id est, de potestate canis. Qui sunt canes? Qui canino more latrant, nec intelligunt contra quos. Nihil illis fit, et latrant. Quid fecit cani transiens viam suam? Tamen ille latrat. Qui latrant cæcis oculis, non discernentes contra quos aut pro quibus, canes sunt.

XXII. « Salvum me fac de ore leonis⁶. » Leo rugiens nostis quis sit, circumiens et quærens quem devoret⁷.

¹ Joan. xix, 23. — ² Gen. viii, 11. — ³ Psal. xxi, 20. — ⁴ Ibid. 21. — ⁵ Ibid. — ⁶ Ibid. 22. — ⁷ 1 Petr. v, 8.

« Et a cornibus unicornium humilitatem meam. » Unicornes non diceret, nisi superbos; ideo subiecit, « Humilitatem meam. »

XXIII. Audistis quæ passus est, et quid oravit, ut erueretur ab istis: attendamus modo quare passus est. Modo jam videte, fratres, qui non est in ea sorte, propter quam passus est Christus, quare Christianus est? Ecce, intelligimus quæ passus est: dinumerata sunt ossa ejus, irrisus est, divisa sunt vestimenta ejus, insuper missa est sors super vestem ipsius, circumdederunt illum furentes et sævientes, et dispersa sunt omnia ossa ejus, et hic audimus et in Evangelio legimus. Videamus quare. O Christe Fili Dei, si nolles non patereris, ostende nobis fructum passionis tuæ. Audi, inquit, fructum: ego non taceo, sed surdi sunt homines. Audi, inquit, fructum: quare passus sum ista omnia. « Narrabo nomen tuum fratribus meis. » Videamus si in parte narrat nomen Dei fratribus suis. « Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio Ecclesiæ cantabo te¹. » Fit hoc modo. Sed videamus ipsa Ecclesia quæ est. Nam dixit: « In medio Ecclesiæ cantabo te. » Ecclesiam videamus, propter quam passus est.

XXIV. « Qui timetis Dominum laudate eum². » Ubicumque timetur Deus et laudatur, ibi est Ecclesia Christi. Videte, fratres mei, si his diebus per totum orbem terrarum sine causa dicitur, Amen et Alleluia. Non ibi timetur Deus? Non ibi laudatur Deus? Exivit Donatus, et ait: Prorsus non timetur, totus mundus periit. Sine causa dicis: Totus mundus periit. Ergo modica pars remansit in Africa? Ergo non dicit aliquid Christus, unde obturet ista ora? Non dicit aliquid, unde eradicet linguas ista dicentium? Videamus ne forte inveniamus. Adhuc nobis dicitur: « In medio Ecclesiæ, » de Ecclesia nostra dicit. « Qui

¹ Psal. xxi, 23. — ² Ibid. 24. — ³ Matth. iv, 18. — ⁴ Ibid. 22.

» timetis Dominum : laudate eum , » videamus si illi laudant Dominum , et intelligamus si de ipsis dicit , et si in medio Ecclesiae ipsorum laudatur. Quomodo laudant Christum , qui dicunt : Perdidit totum orbem terrarum , diabolus illi totum abstulit , et in parte ipse remansit ? Sed adhuc videamus , apertius dicat , apertius loquatur : non sit quod interpretari , non sit quod suspicari. « Universum semen » Jacob magnificate eum. » Forte adhuc dicunt : Nos sumus semen Jacob. Si sint ipsi , videamus.

XXV. « Timeat eum omne semen Israël¹. » Adhuc dicant : Nos sumus semen Israël : permittamus , dicant. « Quoniam » non sprexit neque despexit precem pauperum. » Quorum pauperum ? Non de se praesumentium. Videamus si pauperes sunt , qui dicunt : « Nos sumus justi. » Christus clamat : « Longe a salute mea verba delictorum meorum². » Sed adhuc dicant quod volunt. « Neque avertit faciem » suam a me , et cum clamarem ad eum , exaudivit me³. » Ut quid exaudivit : ad quam rem ?

XXVI. « Apud te est laus mea⁴. » Apud Deum posuit laudem suam , docuit non praesumi in homine. Adhuc dicant quod volunt. Jam quidem coeperunt uri , coepit propinquare ignis : « Non est qui se abscondat a calore ejus⁵. » Sed adhuc dicant : Et nos apud illum laudem nostram posuimus , et nos in nobis non praesumimus , dicant adhuc. « In Ecclesia » magna confitebor tibi. » Jam hic puto , quia coepit interiora tangere. Ecclesia magna quid est , fratres ? Numquid exigua pars orbis terrarum Ecclesia magna est ? Ecclesia magna totus orbis est. Modo si quis velit Christo contradicere : Dic nobis : Tu dixisti : « In Ecclesia magna confitebor » tibi : » quae Ecclesia magna ? Ad frustum Africae remansisti , totum mundum perdidisti : effudisti sanguinem pro

¹ Psal. xxi, 25. — ² Ibid. 2. — ³ Ibid. 25. — ⁴ Ibid. 26. — ⁵ Psal. xviii, 7.

toto , sed invasorem passus es. Ista nos diximus Domino tanquam quaerentes , scientes tamen quid dicturi. Ponamus nos nescire quid dicat : nonne nobis respondet ? Quiescite , adhuc dico unde nemo dubitet. Expectemus ergo quid dicturus est. Jam ego volebam pronuntiare , et non admittere homines aliud aliquid interpretari , cum dicat Christus : « In » Ecclesia magna. » Et tu dicis , quia in extrema parte remansit. Et adhuc audent dicere : Et nostra Ecclesia magna est , quid tibi videtur Bagai et Tamugade (12) ? Si non dicit aliquid unde obmutescant , adhuc dicant , quia magna est Ecclesia sola Numidia.

XXVII. Videamus , audiamus adhuc Dominum : « Vota » mea reddam coram timentibus eum¹. » Quae sunt vota sua ? Sacrificium quod obtulit Deo. Nostis quale sacrificium ? Norunt fideles vota quae reddidit coram timentibus eum. Nam sequitur : « Edent pauperes , et saturabuntur². » Beati pauperes , quia ideo edunt ut saturentur. Edunt enim pauperes. Qui autem divites sunt , non satiantur , quia non esuriunt. Comedent pauperes. Inde erat piscator ille Petrus , inde erat alius piscator Joannes et Jacobus frater ipsius³ , inde erat etiam publicanus Matthaeus⁴. De pauperibus ipsi erant , qui comederunt et saturati sunt , talia passi , qualia manducaverunt. Coenam suam dedit , passionem suam dedit : ille saturatur , qui imitatur. Imitati sunt pauperes : ipsi enim sic passi sunt , ut Christi vestigia sequerentur , « Edent pauperes. Sed quare pauperes ? » Et laudabunt Dominum qui requirunt eum². » Divites se laudant , pauperes Dominum laudant. Quare sunt pauperes ? Quia Dominum laudant , et Dominum quaerunt. Dominus est divitiarum pauperum. Ideo inanis est domus , ut cor plenum divitiis sit. Divites quaerant unde arcam impleant , pauperes quaerunt unde cor impleant : et

¹ Psal. xxi, 26. — ² Ibid. 27. — ³ Matth. iv, 18. — ⁴ Id. ix, 9.

cum impleverint, laudant Dominum qui requirunt eum. Et videte, fratres, qui vere pauperes sunt, cujus rei divites sint: quia non in arca, non in horreo, non in apotheca: « Vivent corda eorum in sæculum sæculi. »

XXVIII. Ergo attendite. Passus est Dominus, omnia quæ audistis passus est Dominus. Quærimus quare passus est, et cœpit narrare: « Narrabo nomen tuum fratribus » meis, in medio Ecclesiæ cantabo te. » Sed adhuc dicunt: Ista est Ecclesia. « Timeat eum omne semen Israël. » Dicunt: Nos sumus semen Israël. « Quoniam non sprevit » neque despexit precem pauperis. » Adhuc dicunt: Nos sumus. « Neque avertit faciem suam a me. » Ipse Christus Dominus a se, id est, ab Ecclesia sua, quæ est corpus ipsius. « Apud te laus mea. » Vos ipsos vultis laudare. Sed respondent: Prorsus et nos ipsum laudamus. « Vota mea » Domino reddam coram timentibus eum. » Sacrificium pacis, sacrificium charitatis, sacrificium corporis sui norunt fideles: disputari inde modo non potest. « Vota mea » reddam coram timentibus eum. » Edant publicani, edant piscatores, manducent, imitentur Dominum, patiantur, saturentur. Mortuus est ipse Dominus, moriuntur et pauperes: additur et mors Discipulorum morti Magistri. Quare? Da mihi fructum. « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines terræ¹. » Eia, fratres, quid quæritis a nobis quid respondeamus parti Donati? Ecce Psalmus, et hic legitur hodie, et ibi legitur hodie. Scribamus illum in frontibus nostris, cum illo procedamus, non quiescat lingua nostra, ista dicat: Ecce Christus passus est, ecce mercator ostendit mercedem, ecce pretium quod dedit, sanguis ejus fusus est. In sacco ferebat pretium nostrum: percussus est lancea, fusus est saccus, et manavit pretium orbis terrarum. Quid mihi dicis, o hæretice? Non est pretium orbis terra-

¹ Psal. xxi, 28.

rum? Africa sola redempta est? Non audes dicere: Totus orbis redemptus est, sed periit, Quem invasorem passus est Christus, ut perderet rem suam? « Ecce commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines » terræ. » Adhuc satiet te, et dicat. Si diceret fines terræ, et non diceret, « Universi fines terræ: » dicere habebant: Ecce habemus fines terræ in Mauritania. « Universi fines » terræ » dixit: o hæretice, « Universi » dixit: qua exiturus es, ut evadas quæstionem? Non habes qua exeat, sed habes quo intres.

XXIX. Rogo vos, nolo inde disputare, ne dicatur, quia sermo meus aliquid valet: Psalmum attendite, Psalmum legite. Ecce Christus passus est, sanguis ejus fusus est: ecce Redemptor noster, ecce pretium nostrum. Quid emit, dicatur mihi. Quid interrogamus? Quid si mihi aliquis dicat: O stulte, quid interrogas? Codicem portas, ibi habes unde emit, ibi quære quid emit. Ecce ibi habes: « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi » fines terræ. » Fines enim terræ commemorabuntur. Sed hæretici oblii sunt, et ideo audiunt omni anno. Putas ibi ponunt aures, quando lector ipsorum dicit: « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines » terræ? » Eia, forte unus versus est: aliunde cogitabas, cum fratre tuo fabulabaris, quando illud dixit: attende, quia repetit, et surdos pulsat: « Et adorabunt in conspectu » ejus universæ patriæ gentium. » Adhuc surdus est, non audit, pulsetur iterum: « Quoniam Domini est regnum, » et ipse dominabitur gentium¹. » Tres istos versus tenete, fratres. Hodie cantati sunt et ibi, aut forte deleverunt eos. Credite mihi, fratres mei, ita aestuo; ita vim patior, ut mirer nescio quam surditatem et duritiam cordis ipsorum, ut aliquando dubitem, utrum habeant illud in co-

¹ Psal. xxi, 29.

dicibus. Hodie currunt omnes ad Ecclesiam, hodie omnes intenti audiunt Psalmum, omnes suspenso corde audiunt. Sed fac quia non sunt intenti : numquid unus versus est : « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines terræ? » Evigilas, sed adhuc fricas oculos : « Et adorabunt in conspectu ejus universæ patriæ gentium. » Excute somnum, adhuc gravaris, audi : « Quoniam Domini est regnum, et ipse dominabitur gentium. »

XXX. Si est adhuc quod dicant, nescio : litigent cum Scripturis, non nobiscum. Ecce codex ipse, contra illum certent. Ubi est lingua : Nos servavimus Scripturas, ne arderent? Servatæ sunt, unde tu ardeas. Quid servasti? Aperi, lege : tu servasti, et tu oppugnans. Quid servasti a flamma, quod delere vis lingua? Non credo, non credo quia servasti : prorsus non credo, non servasti. Verissime dicunt nostri, quia tu tradidisti. Ille probatur traditor, qui lecto testamento non sequitur. Ecce legitur, et sequor; legitur, et recusas. Cujus manus misit in flammam? Qui credit, et sequitur; an qui dolet quia est quod legatur? Nolo scire quis servaverit, undecumque inventus est codex, testamentum patris nostri exiit de qualibet caverna : nescio qui fures tollere volebant, nescio qui persecutores incendere volebant : undecumque prolatum est, legatur. Quare litigas? Fratres sumus, quare litigamus? Non intestatus mortuus est pater. Fecit testamentum, et sic mortuus est : mortuus est, et resurrexit. Tandiu contenditur de hæreditate mortuorum, quandiu testamentum profertur in publicum; et cum testamentum prolatum fuerit in publicum, tacent omnes, ut tabulæ aperiantur et recitentur : iudex intentus audit, advocati silent, præcones silentium faciunt, universus populus suspensus est, ut legantur verba mortui, non sentientis in monumento. Ille sine sensu jacet in monumento, et valent verba ipsius :

sedet Christus in cœlo, et contradicitur testamento ejus? Aperi, legamus. Fratres sumus, quare contendimus? Placetur animus noster, non sine testamento nos dimisit pater. Qui fecit testamentum, vivit in æternum : audit voces nostras, agnoscit suam. Legamus, quid litigamus? Ubi inventa fuerit ipsa hæreditas, ipsam teneamus. Aperi testamentum, lege in primo capite ipsius Psalterii : « Postula a me. » Sed quis dicit? Forte non Christus. Ibi habes : « Dominus dixit ad me : Filius meus es tu, ego hodie genui te¹. » Ergo Filius Dei dicit, vel ad Filium suum Pater dicit. Ergo quid dicit ad Filium? « Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam fines terræ². » Solet fieri, fratres, ut quando quæritur de possessione, quærantur affines. Inter affines illum et illum, quæritur hæres, aut cui donatur, aut qui emit. Inter quos affines quæritur? Inter illum et illum possidentes. Qui dimisit omnes fines, nullos dimisit affines. Quocumque te verteris, Christus est. Fines terræ habes hæreditatem, huc veni, totam mecum posside. Quare litigando vocas ad partem? Huc veni? Bono tuo vinceris, totum habebis. An adhuc calumniaris? Ego jam testamentum legi, et tu calumniaris. An adhuc calumniaris, quia fines terræ dixit, non dixit omnes fines terræ? Legamus ergo. Quomodo lectum est? « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines terræ. » Et adorabunt in conspectu ejus universæ patriæ gentium. Quoniam Domini est regnum, et ipse dominabitur gentium. » Ipsius est, non vestrum. Agnoscite Dominum : agnoscite possessionem Domini.

XXXI. Sed et vos, quia privata vestra vultis possidere, et non communi cum Christo unitate, (dominari enim vultis in terra, non cum illo in cœlo regnare,) possidetis

¹ Psal. II, 7. — ² Ibid. 8.

domos vestras. Et aliquando venimus ad illos dicentes, Quæramus verum, inveniāmus verum. Et illi, Vos tenete quod tenetis: oves tuas habes, oves meas habeo; noli molestus esse ovibus meis, quia et ego non sum molestus ovibus tuis. Deo gratias; meæ sunt oves, illius sunt oves. Christus quid emit? Imo nec meæ sint, nec tuæ: sed illius sint qui illas emit; illius sint qui illas signavit. « Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui » incrementum dat Deus¹. » Quare habeo meas, habes tu tuas? Si ibi est Christus, illo eant meæ, quia non sunt meæ: si hic est Christus, huc eant tuæ, quia non sunt tuæ. Propter possessiones osculentur nobis caput et manus, et pereant filii alieni. Non est mea possessio, inquit. Quid est hoc? Videamus si non est tua possessio, videamus si non illam tibi vindicas. Ego nomini Christi laboro, tu nomini Donati. Nam si Christum attendas, ubique est Christus. Tu dicis, « Ecce hic est Christus²: » ego dico, Per totum est: « Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini³. » Unde laudant? Usquequo laudant? A solis ortu usque ad occasum laudate nomen Domini. Ecce quam Ecclesiam ostendo, ecce quid emit Christus, ecce quid redemit, ecce pro quo sanguinem dedit. Sed tu quid dicis? Et ego illi colligo. « Qui mecum, inquit, non » colligit, spargit⁴. » Dividis unitatem, possessiones tuas quæris. Et quare habent nomen Christi? Quia ad defensionem possessionis tuæ titulos Christi posuisti. Nonne hoc faciunt nonnulli in domo sua? Ne domum ipsius invadat aliquis potens, ponit ibi titulos potentis, titulos mendaces. Ipse vult esse possessor, et frontem domus suæ vult de titulo alieno muniri, ut cum titulus lectus fuerit, conterritus quis potentia nōminis absteineat se ab inva-

¹ 1 Cor. III, 7. — ² Matth. XXIV, 23. — ³ Psal. cxii, 1. — ⁴ Matth. XII, 30.

sione. Fecerunt illud, quando Maximinianistas damnaverunt. Egerunt apud iudices, et concilium¹ suum recitaverunt: tanquam titulos ostendentes, ut Episcopi viderentur. Tunc iudex interrogavit, Quis hic alter Episcopus est de parte Donati? Respondit officium: Nos non novimus nisi Aurelium catholicum. Timentes illi leges, non responderunt nisi de uno Episcopo. Illi autem ut auderentur a iudice, nomen Christi imponebant: in possessione sua titulos illius imposuerunt. Bonus est Dominus, qui illis parcat, et ubi invenerit titulos suos, vindicet illud possessioni suæ. Potens est misericordia ipsius, qui illis illud faciat, quoscumque invenerit nomen Christi portare, congreget illos. Et videte, fratres, quando potens aliquis invenerit titulos suos, nonne jure rem sibi vindicat, et dicit: Non poneret titulos meos, nisi res mea esset? Titulos meos posuit, mea res est: ubi nomen meum invenio, meum est. Numquid titulos mutat? Titulus qui erat, ipse est: possessor mutatur, titulus non mutatur. Sic et qui baptismum habent Christi, si veniunt ad unitatem, non mutamus titulos, aut delemus titulos; sed agnoscimus titulos regis nostri, titulos imperatoris nostri. Sed quid dicimus? O domus misera, ille te possideat cujus titulos habes, Christi titulos habes, noli esse Donati possessio.

XXXII. Multa diximus, fratres; sed illud de memoria vestra non recedat, quod hodie legitur. Ecce iterum dico, et sæpe dicendum est: per ipsum diem, id est, per sacramenta hujus diei constringo vos, ut non vobis exeat de cordibus. « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines terræ. Et adorabunt in conspectu » ejus universæ patriæ gentium. Quoniam Domini est » regnum, et ipse dominabitur gentium. » Contra tam apertam et manifeste demonstratam possessionem Christi,

¹ Bagaitanum anni 394.

non audiat verba calumniatoris. Quidquid contradicunt, homines dicunt : hoc autem Deus dicit.

ENARRATIO

IN PSALMUM XXII.

Psalmus ipsi David.

I. ECCLESIA loquitur Christo : « Dominus pascit me, et » nihil mihi deerit¹, » Dominus Jesus Christus pastor meus est, et nihil mihi deerit.

II. « In loco pascuæ ibi me collocavit². » In loco pascuæ incipientis ad fidem me perducens, ibi me nutriendum collocavit. « Super aquam refectiois educavit me. » Super aquam baptismi, quo reficiuntur qui integritatem viresque amiserant, educavit me.

III. « Animam meam convertit. Deduxit me in semitis » justitiæ, propter nomen suum³. » Deduxit me in angustiis itineribus, quæ pauci ambulant, justitiæ suæ : non propter meritum meum, sed propter nomen suum.

IV. « Nam et si ambulem in medio umbræ mortis. » Nam et si ambulem in medio vitæ hujus, quæ umbra mortis est. « Non timebo mala, quoniam tu mecum es⁴. » Non timebo mala, quoniam tu habitas in corde meo per fidem : et nunc mecum es, ut post umbram mortis etiam ego sim tecum. « Virga tua et baculus tuus, ipsa me con- » solata sunt. » Disciplina tua tanquam virga ad gregem ovium, et tanquam baculus jam ad grandiores filios et ab

¹ Psal. xxii, 1. — ² Ibid. 2. — ³ Ibid. 3. — ⁴ Ibid. 4.

animali vita ad spiritalem crescentes ipsa me non afflixerunt ; magis consolata sunt : quia memor es mei.

V. « Parasti in conspectu meo mensam, adversus eos » qui tribulant me¹. » Post virgam autem, qua parvulus et animalis in grege pascuis erudiebar, post illam virgam cum esse cœpi sub baculo, parasti in conspectu meo mensam, ut non jam lacte alar parvulus², sed major cibum sumam, firmatus adversus eos qui tribulant me. « Impin- » guasti in oleo caput meum. » Lætificasti lætitia spiritali mentem meam. « Et poculum tuum inebrians quam præ- » clarum est³ ! » Et poculum tuum oblivionem præstans priorum vanarum delectationum quam præclarum est !

VI. « Et misericordia tua subsequetur me omnibus » diebus vitæ meæ⁴ : » id est, quando vivo in hac mortali vita, non tua, sed mea. « Ut inhabitem in domo Do- » mini in longitudinem dierum. » Subsequetur autem me non hic tantum, sed etiam ut inhabitem in domo Domini in æternum.

ENARRATIO

IN PSALMUM XXIII.

Psalmus ipsi David, prima sabbati⁵.

I. PSALMUS ipsi David, de clarificatione et resurrectione Domini, quæ matutino primæ sabbati facta est, qui jam dies dominicus dicitur.

II. « Domini est terra et plenitudo ejus, orbis terrarum

¹ Psal. xxii, 5. — ² 1 Cor. iii, 2. — ³ Psal. xxii, 5. — ⁴ Ibid. 6. — ⁵ Psal. xxiii, 1.